

# BEKNOPTE GESCHIEDENIS VAN DE POPULAIRE MUZIEK

Gust De Meyer

De populaire muziek van na de tweede wereldoorlog wordt op wereldvlak op een beslissende wijze beïnvloed door de Amerikaanse muziektraditie, met name door een niet aflatende crossover tussen zwarte en blanke muziek.

## 1. Voorgeschiedenis

### 1.2. Zwarte muziek

#### **Jazz**

Voor de opkomst van rock 'n' roll in de eerste helft van de jaren vijftig bestaat de markt van de zwarte muziek uit de uit de traditionele New-Orleans-jazz ontwikkelde moderne jazz-stijl. Als voornaamste component mag de bebop genoemd worden (Charlie Parker), gevolgd door de cool jazz (Miles Davis). Door groeiende estetisering is de jazz van volks- naar kunstmuziek geëvolueerd, een evolutie die in de daarop volgende free jazz een hoogtepunt zal bereiken.

#### **Blues**

Anders is het gesteld met de andere tak van de zwarte muziek, de blues, die met de trektocht van de zanger-gitaristen van de zuidere Mississippi-Delta naar het noorden van de USA een gedaanteverandering ondergaat. Aan de gitaar wordt een ritmegroep (bas en drum) toegevoegd. Vandaar de nieuwe naam: 'rhythm' and blues.

Deze evolutie van de eerste plattelands (country-) blues (Robert Johnson) naar de stedelijke rhythm and blues wordt ook nog gesymboliseerd door de elektrificering van de gitaar (B. B. King, Muddy Waters).

In de blues zijn onomwonden thema's als seks, drank, lijden en dood aan de orde. Het is steeds een weinig respectabele muziekvorm geweest, beoefend door zwarten die niets geven om sociale status en schijnrespect.

#### **Gospel**

Maar de zwarten die hun plaats menen te kennen in de negro- en USA-maatschappij verkiezen wijselijk in de kerk te zingen: door de aanwending van oude Afrikaanse extase-technieken zijn de spirituals tot gospel-songs uitgegroeid. Ze worden in samenzang beoefend en weerspiegelen de sterk emotionele betrokkenheid van de uitvoerders ondermeer door de aanwending van een exalterend ruwe stem en de roep- en antwoordstructuur van de zang (Mahalia Jackson).

### 1.2. Blanke muziek

#### **Swing en Crooners**

De populaire muziek voor de blanke markt bestaat in de jaren veertig hoofdzakelijk uit de swing die uit de traditionele jazz is afgeleid (Glenn Miller). Deze muziek wordt gebracht door grote orkesten waaraan tenslotte een showzanger of half neuriënde crooner ('kreuner') (Frank Sinatra) is toegevoegd die zich meest in zijn schik voelde bij de uitvoering van melodramatische of tenminste sentimentele balladen.

#### **Country and Western**

Naast deze popmuziek voor de massa treft men door een minderheid gewaardeerde country (and western)-songs (Hank Williams) aan, met slepende melodieën, uitgevoerd op de akoestische gitaar.

Wanneer de gitaar aangevuld wordt met viool, banjo en mandoline voor de dansvariant, spreekt men eerst van mountain, later van bluegrass (Bill Monroe).

De tekst is vaak doorspekt van een nationalistische reflex, een conservatieve moraal en een voldoende portie berusting.

## **2. Rock 'n' roll**

### **2.1. Ontstaan**

Als de voorloper van rock 'n' roll wordt vaak Sh-Boom genoemd door The Crew Cuts (een cover van de original door The Chords). Rock 'n' roll is omstreeks 1954-'55 ontstaan uit een integratie van rhythm and blues en hillbilly (de eerste algemene naam voor country and western) en meer bepaald de ritmische country-muziek daarvan (vandaar de term rockabilly of countryboogie). Of, wellicht beter uitgedrukt, door het naspelen (coveren) van rhythm and bluesongs door blanke uitvoerders (Elvis Presley op het Sun-platenlabel in Memphis, Bill Haley). Bij dit naspelen worden zowel tekst als muziek aangepast, dit is: afgezwakt en geschikt gemaakt voor een stilaan zichzelf bewust wordende maar bovendien aan economisch belang groeiende jeugd. De jeugd wordt voor het eerst een aparte sociale groep in de na-oorlogse consumptiemaatschappij en wordt ook een nieuwe markt voor consumptie- en cultuurproducten. Het is pas na de aanbrenging van 'correcties' op de ruwe, gemene en ongesofistikeerde originele rhythm and blues-versies dat de laatste zelf én hun zwarte vertolkers ook zullen doordringen in de hitlijsten (eerst The Platters, dan ook Chuck Berry, Little Richard, Fats Domino).

### **2.2. Kenmerken**

In rock-muziek is het ritme dominerend. Het basis-rockinstrumentarium bestaat uit drums en elektrisch versterkte gitaren die elk een functie van het traditionele gitaarspel (begeleiding en/of solo, bas) voor hun rekening nemen en eventueel een piano (later synthesizer).

De stem van de zangpartij wordt op een lijn gezet met de instrumenten waardoor de tekst van de songs vaak tot een onbelangrijk beoordelingscriterium wordt gevalueerd.

Rock 'n' roll demarkeert het einde van het Tin-Pan Alley-tijdperk. De Tin-Pan Alley-muziek is genoemd naar de straat in de buurt van Broadway waar de controlerende muziekwitgevers al sinds eind negentiende eeuw zijn gehuisvest. Zij geven sentimentele en in elk geval gestandaardiseerde (= volgens formules geschreven) muziek uit, gericht op massaverkoop. Ten opzichte van deze Tin-Pan Alley-songs mag rock 'n' roll beschouwd worden als een originele muzikale vorm, gedragen door de jeugdige consumentengroep, het voornaamste exponent ook van een nieuwe cultuur waarvan het protest tegen de wereld van de volwassenen een essentieel element uitmaakte. Omdat deze muziek alleen de jeugd aanspreekt is zij het voornaamste middel om een gevoel van 'wij tegenover hen' te symboliseren, wordt zij, met andere woorden, de voornaamste tekenwaarde voor subculturen.

Het meewarig-klagend karakter van de bluesmuziek en de ellende, vaak in een soort van geheime codetaal bezongen, in de bluesteksten, het impliciet sociaal protest ook van de blues vormen ongetwijfeld een voedingsbodem voor het protestkarakter van de er op gebaseerde rock 'n' roll: door de volwassenen onbegrepen tieners, kunnen zich als het ware vereenzelvigen met de door de blanken onderdrukte zwarten (later, in de rap-muziek, wordt door de blanken het zwarte getto nog altijd geromantiseerd).

Op zijn meest geprononceerde momenten schijnt de nieuwe muziek en haar in het zwart leder gehulde rockers (Gene Vincent) zelfs geweld te kunnen uitlokken bij tienernozems. Maar meestal is ze niet meer dan een afbakingslijn tussen dominerende cultuur (van de consumptiemaatschappij) en subcultuur, een muur van geluid: daarom wordt de muziek ook luid gespeeld.

Naast drager voor protest draagt rock 'n' roll ongetwijfeld een sterke sensuele bijbetekenis. De term staat voor de seksuele act: 'rocken' betekent in geheimtaal zoveel als vrijen. In haar bevrijding van de

romantische liefde legt rock het accent op de seksualiteit zelf via de erotische uitstraling van het stemtimbre, de lichaamsbeweging van de uitvoerder, het ritme van de muziek en het symbolisch gebruik van de muziekinstrumenten.

### **2.3. Rock wordt pop**

Spoedig, eind van de jaren vijftig al, blijkt dat de nieuwe muziekstijl zelf niet aan een vervlakkingsproces ontsnapt. Waar ze oorspronkelijk als fris, creatief, origineel overkomt wordt ze nu - men zegt dan: terwille van de centen - door de muziekindustrie 'uitgemolken'. Het rock-genre wordt in de nieuwe tienermarkt met de hogere verkoops cijfers geduwd door de creatie van tienervedetten die met de eerste rockers weinig meer gemeen zouden hebben dan dat ze uitdrukkelijk als rock 'n' rollers worden aangekondigd (Pat Boon).

Ze brengen 'bijgeschaafde' (inderdaad: beschaafde) rock 'n' roll met songs die betrekking hebben op het adolescentenleven en vooral daarin de tienerromantiek. Naar het geluid van het veelvuldig aangewend achtergrondkoor zal men deze liedjes ook als 'doo whoh' of 'doo whah-songs' (Danny and the Juniors) betitelen. Naar de plaats waar ze geapprecieerd worden zal men men ze ook wel eens 'highschool' rock (Fabian) noemen (highschool is de middelbare school in de USA).

Wanneer deze tienerromantiek ook nog eens in ballades aan de orde wordt gesteld mag men met recht spreken van de opkomst rond 1958 van teenage crooners (Paul Anka).

## **3. Volksmuziek**

### **3.1. Amerikaanse folk**

Na de integratie van rhythm and blues in de brede stroom van de populaire muziek, gebeurt in de jaren onmiddellijk voor en na 1960 hetzelfde met een andere authentieke muziekstijl, namelijk de blanke folk music. Het is immers voor diegenen die het volkslied, vooral uit de eerste folk-golf van de jaren dertig-veertig (Woody Guthrie, Pete Seeger) overnemen, maar het op een individuele wijze verwerken (Bob Dylan), dat succes is weggelegd. En wel bij jonge volwassenen voor wie de muziek, in tegenstelling tot de rock, minder dans dan luister-appeal heeft en ze een uitgesproken boodschap draagt: teksten worden belangrijk, liefst kritische teksten tegen de consumptiemaatschappij, de oorlog, ...

### **3.2. Britse skiffle**

Verweven met de belangstelling voor folk in Amerika is deze voor de in Engeland ontwikkelde skiffle-stijl (Lonnie Donegan), beoefend op grotendeels zelf gemaakte instrumenten (met voorop het washboard).

### **3.3. Kenmerken**

Zowel bij skiffle als bij folk zijn de songs sterk narratief, verhalend. Bij hun uitvoering wordt geen gebruik gemaakt van elektrische instrumenten; de akoestische gitaar komt de vertelling nooit storen. Bij de opname van de songs wordt geen gebruik gemaakt van de speciale effecten van de opnamestudio. Het zijn handelswijzen waar de 'pure' folk liefhebber sterk aan gehecht is: hij wil dat de songs naar de traditie en 'authentiek' vertolkt worden.

Maar in de helft van de jaren zestig wordt ook het hier rustend taboe doorbroken: folk-rock kan nu uitgevoerd worden op elektrische gitaren naar het aanvankelijk sterk gecontesteerde voorbeeld van de grootmeester, Bob Dylan, zelf. Op het Newport Folk Festival (1965) bespeelt hij voor het eerst een elektrische gitaar.

## **4. Klassieke rock, intello rock en de mainstream**

In het verlengde van de muziek kunnen in het begin van de jaren zestig in de blanke bevolkingsgroep op basis van muzikale voorkeur en de ermee verbonden levenswijze, drie belangrijke groepen onderscheiden worden.

Aan het ene uiterste bevinden zich de jongeren uit de lagere sociale klassen waartoe teds en rockers behoren en die aangesproken werden door de vroege 'onbedorven' rock 'n' roll. Aan het andere eind situeren zich meer de jongeren uit de middenklasse waartoe de beats (uniform: jeans, lange rolkraagtruien en duffelse jassen) en intellectueel-politiek geïnteresseerden behoren. Hun belangstelling gaat enerzijds uit naar traditionele en moderne jazz of blues, anderzijds naar volksmuziek.

In het midden bevindt zich de grote massa jongeren die zich richtten naar de 'mainstream'-pop zoals die geboden wordt door de hitparade. Deze drie-indeling is sindsdien constant aanwezig in het pop-publiek, al verschillen de erop aangrijpende muzikale stijlen in de loop van de volgende jaren.

## **5. Zwarte muziek in het tegenoffensief**

Bij de zwarte bevolkingsgroep in de USA is haar muziek aan een herdefiniëring toe nu blanke producers de rhythm and blues naar zich hadden getrokken. Dat gebeurt door versmelting van wereldlijke en kerkelijke negertradities in de soul, en door de vermenging van rhythm and blues met Zuid-Amerikaanse klanken in de ska.

### **5.1. Soul en funk**

Soul is eigenlijk een blues-tekst met een gospel-omlijsting. Soul is een verzamelnaam voor in feite sterk gevarieerde zwarte dansmuziek, en waarin, bijvoorbeeld, de noordelijke Motown of Detroit-sound (Marvin Gaye, Supremes en het schrijverstrio Holland-Dozier-Holland) kan geplaatst worden tegenover de meer emotionele, zuidelijke Memphis-sound (Aretha Franklin). De stijl komt tot een hoogtepunt in het midden van jaren zestig. Soul is verbonden met de bewustwording van de zwarten in de USA (James Brown: 'Say it loud, I'm black and I'm proud'). Uit een verfijnde versie van de soul-stijl, vaak met breed uitgesmeerde, quasi klassieke arrangementen (startpunt: Theme from Shaft, Isaac Hayes) zal zich achteraf in Philadelphia een zachtere (soft-soul) maar zeer dansbare variant met de term funk laten benoemen (ook vaak met een 'geplukte' bas). Niet zwart, maar ook wel overdadig gearrangeerd met breed uitgesmeerde instrumentenpartijen is de inbreng van producer Phil Spector (zijn 'wall of sound' wordt gedemonstreerd op Tina Turners eerste solo-hit River deep, mountain high, en op opnamen van meidengroepen als Crystals, Ronettes).

### **5.2. Disco**

De funk-muziek, liefst met opnamen van voldoende lange duur (op zogenoemde maxi-singles), wordt later bekend als disco sinds het midden van de jaren zeventig (Donna Summer). Het zijn weer hoofdzakelijk blanke producers (Moroder) die de zwarte soul omvormen tot blanke disco.

Disco, als blanke variant van de soul, zal dan een narcistische, de realiteit ontvluchtende (dansen in een afgesloten ruimte), een erotische-extatische en chique-decadente (gegroeid uit het homo-milieu) levensstijl geworden zijn. Hij is verheven boven de kortstondige dansrages als deze van de twist in het begin van de jaren zestig; het belang van de twist mag nochtans niet onderschat worden gezien het de eerste maal is dat de partners individualistisch, elk voor zichzelf dansen, in tegenstelling tot de paardansen.

### **5.3. Reggae**

Naast de soul-muziek herdefinieert de zwarte muziek zich in de ska. De ska is tot ontwikkeling gekomen op Jamaica alwaar derhalve Zuid- en Midden-Amerikaanse (calypso-)ritmen zijn opgenomen, die versmolten worden met rhythm and blues. Blazers, bas en piano zijn prominent

aanwezig (Desmond Dekker). Na 1966 verandert ska in rocksteady, die meer relaxed, cool is. Dub is de extreem bewerkte studio-ska met ondermeer veel galm-effecten (Dub Syndicatte, Test Dept.) De sluimerende en grotendeels instrumentale ska-stijl van het einde van de jaren vijftig, zal dus eerst onder de naam rock steady een meer slome, maar – belangrijker – vervolgens, vanaf einde van de jaren zestig, onder de naam reggae, tot een dansbare, maar toch ook nog slome (cf mariuana-gebruik) muziek-stijl evolueren (Bob Marley). Deze is ook met het sociaal protest van de zwarte bevolking en een met religieuze overtuiging (rastafari) geladen. In de tweede helft van de jaren zeventig zal de ska in Groot-Brittannië opnieuw in de belangstelling komen door de ‘Two-Tone’ -groepen (Specials).

## **6. Britannia rules the waves**

Maar laten we terugkeren naar de eerste helft van de zestiger jaren wanneer in Europa, met name in Groot-Brittannië een nieuwe interpretaties aan de rock-muziek wordt gegeven – de term rock(-muziek) heeft nu ingang gevonden en is geen synoniem meer voor rock ‘n’ roll - door te putten uit alle stijlen die op dat ogenblik binnen de populaire markt bestaan.

### **6.1. Beat**

De combinatie van harde rock 'n' roll met de zachte gospel roep-en-antwoord-stijl is het geheim van de groepsvokale stijl waarin gezongen wordt en tegelijkertijd de instrumenten bespeeld worden. Deze wordt naar hun meest eminente vertegenwoordigers, nu beat-muziek genoemd (Beatles - Liverpool, met hun eeuwige tegenpool: The Rolling Stones). Ray Davies (The Kinks) verdient een speciale vermelding als één van de grootste storytellers van de popmuziek.

### **6.2. Symfonische en jazz-rock**

De inbreng vanuit Europa brengt een groeiende verfijning aan die niet enkel ligt in de muziek en in de verbreding van het veld waarop de teksten betrekking hebben, maar tevens in een groeiende belangstelling voor de eigen artistieke rock-traditie.

Rock evolueert naar een nieuwe kunstvorm (art rock, progressive rock) waarin bruggen worden geslagen naar ‘klassieke’ muziek (Britse symfonische rock met ‘klassieke’ compositiestructuren, arrangementen en instrumenten (Yes)) en jazz (de Amerikaanse improvisatie-gezinde jazzrock of fusion (Mahavishnu Orchestra).

### **6.3. Mod**

Onder de Londense jongens (‘swinging London’) uit de arbeidersklasse ontwikkelt zich een groep die voor stijl zeer gevoelig is en die zich voornamelijk kenmerkt door de fetisjistische aandacht die aan kleren en uiterlijk wordt besteed. ‘Moderne’ popgroepen (The Who: ‘Hope I die before I get old’) verschijnen op het podium en voeren de elegantie van smaakvolle goed gesneden kleding en veel uiterlijk vertoon, met dandy-kenmerken, ten tonele, hetgeen uitstekend paste bij de stemming van het mod(ern) publiek, dat overigens heldhaftige veldslagen levert met de rockers. Niet alleen wordt een symbolische strijd geleverd via de muziek door jongeren tegen de ‘parent culture’, onderling bakenen de jongeren zichzelf af in kampen, waar stijl het wapen is in de differentiëringsoorlog.

### **6.4. Hardrock**

Sprekend over beat-muziek mag nochtans het belang van de herontdekking van de blues in Engeland (Alexis Korner, John Mayall) vooraan in de jaren zestig niet onderschat worden voor de Britse rock-muziek. Zij is een belangrijke voedingsbodem (Rolling Stones) tot in de eerste hardrock (Cream, Jimi Hendrix, Led Zeplin, Deep Purple) en de latere heavy metal (Iron Maiden, Black Sabbath, Steppenwolf met de eerste populaire metal-song Born to be wild).

In deze heavy rock zijn een groot geluidsvolume, een obligate gitaar-solo, en vaak een langzamer tempo zodat ook drums en bas uit de rol van begeleidingsinstrument kunnen treden, de ingrediënten. Vaak gaat het ook om een macho-bedoening van langharige zangers met veel plankenritueel.

## **7. Underground**

### **7.1. Protestsong en folkrock**

In de USA kent even na het midden van de jaren zestig, in het verlengde van de folk-song, de protestsong- en folk-rock-beweging (The Byrds) haar hoogtepunt.

### **7.2. San Francisco**

Vanaf 1966 heeft zich het zwaartepunt van de creatieve popmuziek verlegd naar San Francisco. Gegroeid uit een traditie van live-optredens (Big Brother en The Holding Company, Grateful Death, Jefferson Airplane) is rock-muziek daar meer dan ooit tot een levensstijl gemaakt, opgenomen in een totale levenswijze, synoniem geworden van een ideologie ook, nl. deze van de hippie- of flower power-filosofie, aangehangen door diegenen die door het establishment met de term 'langharig, werkschuw tuig' worden bedacht en waarin alternatieve levenswijzen, eetgewoonten, kleding, politiek, niet westerse culturen en druggebruik (psychedelic rock) samen met de muziek tot een 'underground'-cultuur uitgroeien (The Doors). De 'ondergrond' komt aan de oppervlakte op festivals in de natuur, zo op het Monterey festival (1967, San Francisco: the summer of love – de term summer of love zullen we opnieuw aantreffen eind jaren tachtig in de house-scène) en vooral op het Woodstock-festival in 1969 (Jimi Hendrix; 'three days of love, peace and music' – andermaal zullen we later een Love Parade opnieuw zien optreden binnen de house-cultuur, ditmaal niet teruggetrokken in de natuur, maar in de stad). De hippie-droom wordt hetzelfde jaar al meteen de kop ingedrukt op het helse Altamont-festival, waar door het optreden van de 'ordehandhavende' Hell's Angels een dode valt.

### **7.3. Kosmische muziek**

Naast verfijning zal de rock-muziek nu ook een groeiende teatralisering ondergaan. De muziek simuleert vaak een psychedelische of drugervaring of een trip door de kosmos (Pink Floyd). Hier liggen de aanzetten van een stuk door het gebruik van elektronika beïnvloede popmuziek, wiens ijl-glijdende klanken van synthesizers 10 jaar later vooral in West-Duitsland een bron van inspiratie zullen vinden in de zogenoemde kosmische muziek (Tangerine Dream).

### **7.4. Surf en country-rock**

De jaren zestig kunnen niet verlaten worden zonder te verwijzen naar de samen met de Europese pop-uitbarsting tot ontwikkeling gekomen surf-sound (Beach Boys) die geassocieerd is met de Californische strandcultus en, vervolgens, naar de geactualiseerde country-stijl, bekend als country-rock (gepolijste sound van The Eagles in Los Angeles).

## **8. De jaren zeventig**

### **8.1. Avant garde naast MOR**

Tegen het einde van de jaren zestig is rock 'n' roll van de dansvloer naar het concertgebouw of het festival verwezen, heeft ze ook in de LP haar meest aangewezen medium – de single is voor kortstondig hitparadesucces. Zoals voor de klassieke muziek heeft rock-muziek een traditie en een avant garde. De meer simpele en dansbare reactie voor de grote massa op de toenemende sofisticering levert financieel zeer succesvolle muziek op die bekend zal worden onder de term bubblegum

(Monkees) of mainstream pop (Abba), commerciële pop 'voor de grote massa', wordt dan gezegd. Men moet in die tijd kiezen tussen Frank Zappa en Abba.

De eerste helft van de jaren zeventig zijn vooral een periode van weinig creativiteitsvertoon waarin de middle of the road (MOR)-muziek excellent gedijt. De enige vernieuwing komt vaak van onder een laag van homoseksualiteit opererende vedetten die in elk geval de decadentie van de grootstad tegenwoordig stellen. Men spreekt van nichten-, ook wel van glitter- of glam-rock, waarbij de indruk gecreëerd wordt dat pose en vorm belangrijker is dan inhoud (Roxy Music, David Bowie, T-Rex, opgevolgd door hitkanonnen als The Sweet, Mud, Gary Glitter en Slade).

## **8.2. Singer-songwriters**

Maar ook componisten-tekstschrijvers, die bovendien hun songs nog zelf uitvoeren, singer-songwriters dus (Neil Young, Jackson Browne, Randy Newman) krijgen meer kansen nu het collectief musiceren aan de splitsziekte (het uiteenvallen van groepen) dreigt ten onder te gaan.

## **8.3. Euro-disco**

Sinds 1975 is disco de nieuwe variant op de popmuziek die de realiteit (de economische crisis) ontvlucht. Ze gaat vergezeld van een gelijkaardige levensstijl waartoe, geheel in tegenstelling tot de mentaliteit van de 'jeans met T-shirt- people', verkleedpartijen voor het dansfeest in het weekend horen.

Tegenover de zwarte dansmuziek die dichter bij de soulbegeestering aansluit, wordt nu ook de Euro-studio-disco-sound geproduceerd waarin vooral de elektronische mogelijkheden van de opnamestudio worden uitgetest en die, bijvoorbeeld, nog moeilijk live kan gebracht worden (Giorgio Moroder, Boney M).

## **9. Terug naar de eenvoud**

### **9.1. Punk**

Het shokerend-provocerend, nihilistisch en ook agressief element in rock 'n' roll steekt in 1976 weer brutaal de kop op: punk. Deze term wordt het meest gebruikt voor de Britse vertegenwoordigers (Sex Pistols: 'I don't know what I want but I know how to get it'), die in hun muziek ook een anarchistisch protest zien tegen de maatschappij. De muziek wordt sneller, met minder akkoorden ('you know three chords, so form a band'), met een minder swingende maar meer stampende beat en met meer overgave dan ooit tevoren geproduceerd.

De herbronning van rock 'n' roll, de hulde aan de eenvoud en reactie ook tegen de vervlakte popmuziek en het popestablishment (van de 'rock-dynosaurussen'), is vergezeld van een door modeverschijnselen (veiligheidspelden, lompenkleding, lugubere make up) gedicteerde levenswijze van het 'kortharig werkloos tuig'. Alhoewel punk dus in zekere mate terugkeert naar de bronnen van de rock-muziek, weerspiegelt punk de crisismaatschappij: een veiligheidsspeld is even mooi als een dure ooring. Dit in tegenstelling tot rock and roll (die geboren is in de overvloed van de consumptiemaatschappij).

### **9.2. New wave**

De Amerikaanse tegenhanger van het Britse rock-geweld is hedonistischer en intellectualistischer ingesteld (Ramones). New wave wordt de muziek genoemd die, ook na de inkapseling van punk in de mainstream, een herdefiniëring mogelijk maakt van de rock-avant garde (Talking Heads). Achteraf wordt de term new wave gebruikt voor alle nieuwe rock.

### **9.3. Nog hardere rock**

Voor een groot gedeelte van de rockpopulatie ligt het alternatief voor de popdeuntjes of de gelijkmatige, dreunende beat van disco evenwel in de loodzware riffs en het agressief plankenritueel van hard rock-groepen (AC/DC, Iron Maiden). Teksten over geweld, maar ook met epische motieven en over een soort van nieuwe wereldorde, gaan vaak samen met de fysische onderdrukking door de pletwals van geluid.

#### **9.4. Blitz-kids**

Op de vooravond van de jaren tachtig dient nog melding gemaakt van een binnen de discotheken gedijende muziekstijl die eerder door de stijlvolle verkleed-partijen dan door de (synthesizer) muziek zelf getekend wordt (Visage, Ultravox met de eerste trendsettende videoclip van de song Vienna, later Duran Duran). Blitz staat nu voor de nouveau chique, de nieuwe deftigheid. Er goed uitzien, al is het maar uiterlijke schijn, is voor deze 'nieuwe romantici' de belangrijkste bekommernis.

#### **10. Nieuwe accenten in de zwarte muziek**

De zwarte muziek krijgt impulsen uit de hip hop-scene (graffiti, break dance en rap). In rap wordt de scratch-techniek gebruikt (het ritmisch tegendraads draaien van een plaat op de draaitafel). Rap betekent een terugkeer naar de tekst: het reciteren van soms politieke (insult rap, ook (islamitisch) extreme zwarte rap van ondermeer Public Enemy), soms 'aangebrande' en weinig gendervriendelijke, soms gangster-geïnspireerde (gangsta rap) thema's zijn het handelsmerk, soms ook alleen maar lolteksten op de beat, vooral van drummachines, tegen de achtergrond van synthesizer-klanken. Men spreekt ook van electronic boogie. Rap gaat gepaard met een eigen levensstijl waarin loszittende veters van Adidas-schoenen, opvallende gouden kettingen, dure horloges en auto's en sensuele vrouwen scherp contrasteren, in een dubbele bodem, met het getto waaruit de muziek heet opgestaan te zijn. De tegenstelling tussen de east- en de west-coast van de USA leeft. Sugerhill Gang (Rapper's Delight), Grandmaster Flash zijn vroege voorbeelden. De Beastie Boys leveren weer een blanke variant, wat begin eenentwintigste eeuw door Eminem zal overgedaan worden. Het getto is geassocieerd met criminaliteit (gangster of gangsta-rap – vaak vrouw- en homo-onvriendelijk, waarop homorapper Deadlee in 2007 reageert met zijn gaynstarap of homohop).

#### **11. Koud en warm**

Op de overgang van de jaren zeventig naar de jaren tachtig treft men een zeer herkenbare sound van ijle synthesizer, grimmige bijna dissonante gitaarklanken, holle drums en bonkende bassen met daarop een isolate a-melodieuze stem. Deze deprimerende, sombere muziek onderschraagt teksten over wanhoop, angst, eenzaamheid, frustratie (Joy Division). Zwart wordt overeenkomstig de dominante kleur. New wave krijgt hier de connotatie van cold wave of after punk.

Merkwaardig genoeg steekt in deze zwarte scene opnieuw de geestdrift - figuurlijk maar ook zeer letterlijk - naar het geestelijke de kop op (U2, Simple Minds).

Tegenover de zoekers naar de diepere zin mogen de moderne hedonisten, de decadente poseurs geplaatst worden (Frankie Goes to Hollywood, Culture Club).

Vanaf 1985 laat de reactie tegen de 'koele' elektronika zich gevoelen in een hernieuwde belangstelling voor de (akoestische) gitaar (The Alarm). Men spreekt van garagerock die de bijnaam meedraagt: spontaan, niet industrieel, kleinschalig.

#### **12. Gitaar versus synthesizer**

De Britse hardrock vindt een USA-variant, die gaandeweg met de term heavy metal (Metallica) of gewoon met metal zal bedacht worden. Een subvariant is de melodische symfonische adult oriented rock of AOR, waarbij men ook powerballads aantreft. Hardrock versplintert: de USA-raprock bezit hip

hop-invloeden – Red Hot Chili Peppers; death metal, vooral vanuit Noorwegen spectaculair de aandacht opeisend, of black metal heeft als handelskenmerk: lugubere grafstemmen – tussen grommen en brullen door lage scheurklanken door de stembanden te persen, grunten geheten - en lager gestemde gitaren; met de term speedmetal wordt het hoge tempo van deze vorm van metal omschreven. Hardcore en metal wordt gecombineerd door Rage against the Machine. Groepen als ZZ Top, Guns N' Roses en Bon Jovi slagen er in metal en pop te combineren.

Daarnaast vinden afsplitsingen van de USA hard-rock plaats in een meer middleclass-variant. R.E.M., U2, The Red Hot Chili Peppers, Live zijn voorbeelden. Grunge (de muziek van de X generatie: slome gedesillusioneerde kinderen van de babyboomers) is daarvan ook een goed voorbeeld (Nirwana in 1991 uit Seattle; Pearl Jam). Meer algemeen spreekt men over alternative rock. Men begint over garage-rock te spreken om er de zogeheten authenticiteit van niet door een studio (annex platenfirma) gefabriceerde muziek mee aan te geven. In de jaren negentig wordt het ongekunstelde van de doe het zelv ers zelfs verheerlijkt in zogeheten lo-fi (low fidelity) (Guided By Voices).

De intello's creëren, uit een combinatie van rock en new wave/underground hun noise rock (Sonic Youth), die op zijn beurt, in combinatie dan met synthesizers, een avant gardistische rock-muziek stimuleert, ook wel new music geheten. De links met de 'ernstige' avant garde zijn er (Cage, free jazz, elektronische muziek en musique concrète of muziek uit de dagelijkse omgeving (Einsturzende Neubauten)).

Maar ook de Britse punk (anarchistisch, 'do it yourself' – vandaar ook indie-rock-, energiek, drie-akkoorden-rock) is niet dood en levert in de USA een eigen variant (Green Day, Offspring). Idem voor new wave, die blijft voortleven in gothic (The Cure), vaak bombastische, galmende muziek die uitblinkt in romantiek, belangstelling voor de dood – zwarte kleding - en het occulte (Bauhaus). De vreselijk snel gespeelde punk-variant wordt dus hardcore, ook wel trash geheten (Dead Kennedys). Deze gitaarmuziek die zich niet als metal wil profileren (maar er wel de energie mee gemeen heeft) ontleent ook wel eens aan hip hop.

Een kanttekening over hoe harde rock-muziek in ideologisch vaarwater terecht kan komen: Oi, ontstaan uit de skinhead-beweging is synoniem geworden voor racisme, fascisme, seksisme en vandalisme. De straight Edge is dan weer doordrongen van een puriteins ethos (geen drank, geen drugs, geen sex) en heeft een conservatief imago in tegenstelling tot de 'losbandige' rock-muziek ('sex, drugs and rock 'n' roll').

Helemaal losgehaakt van de gitaar levert Europa een belangrijke inbreng via synthesizer-muziek (Kraftwerk). New age is gerelateerd aan de gelijknamige subcultuur en duidt als muziekstijl op langere, louter instrumentale, sferische synthesizer-stukken, met laag ritme, weinig percussie, stukken die schoonheid, harmonie en rust uitstralen en die tot meditatie kunnen dienen (met minimal music-invloeden ook) (Tangerine Dream). Op zijn beurt kabbelt new age voort tot rustige ambient, een soort functionele achtergrond-muziek, maar dan niet van het Muzak-type. Ambient zou, in tegenstelling tot muzak die de omgeving enkel opsmukt, juist de omgeving tot zijn recht moeten laten komen (Brian Eno) en ademt ook minimal invloeden. Ambient wordt later in de chill out-rooms van de discotheken gecombineerd met de beat van techno of house tot ambient house (The Orb, Aphex Twin). Wanneer deze muziek uit de discotheken treedt, in combinatie met een tikkeltje jazz en spacy electronica, gekruid met Burt Bacharach-easy listening, wordt ze eind jaren negentig omschreven als lounge, een muziekvorm die verwatert tot paraplu-begrip waaronder nu alles kan wat maar enigszins rustverwekkende en/of achtergrondmuziek is. Het extatisch opgaan in de massa, met de dj als sjamaan, van de discotheek maakt nu plaats voor sociale contacten (netwerking), waarvoor de muziek in de lounge-bars een aangenaam, stijlvol-chique (Martini) decor vormt. Lounge krijgt gaandeweg de terminologie downtempo opgeplakt, maar Barry White is een blijver in het genre.

Voor de desolate, met experimentele geluiden gekruide synthesizer-muziek wordt de term industrial gebruikt, voor de dansvariant: electronic body music (Front 242).

De wereldmuziek staat ondertussen voor de fusie van westerse pop en exotische tradities, voor een globale smeltkroes, die gestimuleerd is door ondermeer Paul Simon, David Byrne en Peter Gabriel

(Womad-festivals). Pure pop wordt dan weer geleverd door girl-groups (Spice Girls met hun 'Girl Power') en boysbands (Thake That, daarna Backstreet Boys, 'N Sync), die, omdat ze marketing-producten zijn van producers vaak maar een kort, maar lucratief leven zijn beschoren (waaruit dan eventueel solo-performers naar voor treden: Robbie Williams uit Thake That). Boysbands splitsen de ene identiteit van een act op in deelidentiteiten waarmee identificatie en projectie per groepslid mogelijk wordt.

### 13. Dansen in de jaren negentig

Uit de traditie van de zwarte Amerikaanse muziek worden in twee lokaties de kiemen gelegd voor nieuwe dansmuziek. In Chicago voor die van de house (de term komt van The Warehouse-club met de zwarte DJ Frankie Knuckles die Philly Soul, disco, Kraftwerk en drumcomputerbreaks mixt; een andere grondlegger is DJ Farly 'Jackmaster' Funk). En in Detroit krijgt een killer, met synthesizer-invloeden, meer intellectualistischer, minimalistischer variant ook, de naam techno toebedacht (Juan Atkins, Derrick May, Kevin Sounderson = The Belleville Three). House en techno, instrumentale muziek met hooguit een korte tekst-sample, domineren de jaren negentig en treden uit de discotheken (waar turntablism van de DJ's een artiesten-status krijgt) tot op de massamarkt. Tot eind van het decennium opnieuw de funk-gerichte, meer melodieuze en tekst-gedreven zwarte muziek terugkeert, die met de zogeheten R&B een zeer studiegerichte, 'gehakte' stijl levert (ritme wordt mee instrumentaal ondersteund; de melodie wordt geleverd in breakbeats) (Destiny's Child, TLC). R&B is een vrouwelijke aangelegenheid tegenover het macho-mannenbastion van de rap.

House deelt zich op in een groot aantal stijlen (zo de afsplitsing in blanke, Europese varianten met meer electronica – eigenlijk is de Belgische New Beat een voorloper). Nederland kent zijn ultra-tempo gabber. Maar het heimwee naar deep house, de originele Chicago-sound blijft. The Orb, Underworld en The Prodigy brengen de blanke touch in de house én op het podium.

Ambient gedijt verder in het new age-gedachtengoed; trance is dan weer verbonden met goa, een uit de Indische deelstaat Goa stammende subcultuur met nachtenlang dansen in een fluo-omgeving, waarbij de trance gestimuleerd wordt door druggebruik. **'Progressievere' goa wordt gaandeweg ook omschreven als psytrance.** Minimalistische techno wordt ook aangeduid met clicks & cuts. Wat vroeger een instrumentaal werd geheten wordt nu omschreven als 'audio-' of 'soundscapes'. Voor clicks 'n' cuts vindt men ook verwante termen als bleep, bedroom music, glitchcore, illbient, cyberdelia, indietronic(a). Techno met groove of breakbeats gecombineerd levert technodub. Dergelijk amalgaam van genres wordt graag avantgardetechno geheten en geplaatst tegenover de commerciële dans-producties. In 2003 vallen in het dansgenre nog termen als: breakcore, acidcore, hardtek en etnodance.

Een muzikologische voetnoot: in house wordt elke tel van de viervierde maat benadrukt (zoals in marsmuziek), met tussentijd door de hi hat, terwijl in rock 'n' roll de tweede tel wordt benadrukt (backbeat), in ska en reggae de tweede tel en waarbij de eerste niet wordt bezet (afterbeat), maar vaak wordt ingekleurd door de ritmegitaar.

Hip hop of rap is evenmin als de (commerciële) house in de jaren negentig uit de hitparades te branden. Via zijn break beats en met zijn techno-invloeden stimuleert hip hop echter een nieuw genre van zwarte muziek, dat als jungle wordt omschreven, en dat in Londen ontwikkeld is uit de hardcore-techno en de breakbeats – dat zijn versnelde ritmes uit de hip hop – en ook invloeden meepakt uit de ska/dub geëvolueerde ragga. Deze jungle wordt weer verblinkt in de zogeheten 'intelligent' drum and bass (Goldie, Underworld). Uit dezelfde bronnen, maar met een snuifje jazz dance gekruid en evoluerend naar chemical (Chemical Brothers) of big beats is de triphop (die van jungle en drum and bass verschilt door minder snelle en gevarieerde ritmepatronen). Triphop staat voor langzame, veelal instrumentale tracks met dub-effecten, op het grensgebied tussen hiphop, ambient en jazzdance (Portishead). Als triphop gesofisticeerd, jazzy en laidback is, wordt de rauwe, energieke variant dan weer als big beats benoemd (The Prodigy, Chemical Brothers).

<http://www..di.fm/edmguide/edmguide.html>

#### 14. Recyclage, Post, Nu en Roots

Op het einde van het millennium lijkt een grote recyclage-trend de bovenhand te halen, die gemakkelijk wordt door sampling, dit is: het digitaal monsteren van (fragmenten van) bestaande opnamen. Bestaande songs worden van een beat voorzien, in rap-nummers geïntegreerd, ... Bovendien vindt men in alle mogelijke genres een grote oppoetsbeurt, welke aangeduid wordt met de term 'nu' (voor new). Men spreekt van nu country (ook alt country, 'volwassen' geworden country met folk- of jazz-invloeden), nu metal (Linkin' Park), nu jazz, ... Maar ook disco is terug: nu disco of disco nouveau (Daft Punk). Recyclage en tegelijk eclectische vermenging van bestaande genres. De jazz-term fusion duikt nu ook op binnen de rock-muziek en is nu vaak synoniem voor 'postrock'. Tegenover recyclage/actualisering van het verleden wordt dan vaak de 'old school' geplaatst.

In 2002 wordt, onder de term post- of space rock, de doorbraak bedoeld uit het strofe-refrein schema van doorgaans instrumentale muziek, met invloeden van jazz, klassiek en elektronica; het gaat om geluidssymfonieën van epische gitaarmuziek waarbij zachte, lyrische, melancholische passages aanzwellen tot crescendo's, uitbarstingen van noise; een hard-zacht-hard-dynamiek, hard als graniet en zacht als fluweel. Er wordt verwezen naar minimalisme en Brian Eno. Godspeed you! Black Emperor (uit Montreal, Canada) en Sigur Ros (Mogwai uit Schotland, uit IJsland) zijn de typevoorbeelden. Prog rock is nog een benaming die voor dit soort 'progressieve' muziek wordt bedacht. De intello's hebben weer een vaste stek in de popmuziek (men spreekt trouwens ook van intelligent techno - Aphex Twin). Postrock is in elk geval een met intellectualisme beladen term. Net als slo-core of slowcore (tegenover hardcore), met als sleutelwoorden: traag, tienst en druilerig (Idaho) of ook als kamermuziek/kamerensemble. Emocore is de nieuwe term voor exploties van door puber-emotionaliteit getormenteerde gitaarmuziek; emorock op zijn beurt werkt met een grote dynamiek tussen luid en zacht, met het traag opbouwen van de song naar de climax toe en wordt geschreven vanuit de diepste zielerorselen door dromerige, introspectieve, reflectieve artiesten. Met rootsrock wordt dan weer deze muziek benoemd die de traditie (van blues, soul, country) redelijk geprononceerd in zich draagt. De vermenging van genres vindt men nog in termen als: ambient house (The Orb), illbient (DJ Spooky), folktronica (The Album Leaf), punkfunk (2005), new weird folk (2006), slow motion jazz (ijle jazzy sfeer).

Voor een theatrale, sterk visuele en shockerende variant van bombastische spektakel-rock, vaak in het metal-genre, wordt de term shockmetal of shockrock bedacht (Rammstein (2004): niet politiek correct, flirt met fascisme; Marylin Manson).

In 2004 wordt het duidelijk dat techno op zijn retour is: de Love Parade in Berlijn wordt dat jaar afgelast en de tweede editie van Love Techno Outdoor, een technofestival in Lommel, kan zelfs niet doorgaan wegens de onmogelijkheid om een goede affiche samen te stellen van (nieuwe) acts. De gitaarmuziek, zowel in zijn metal- als garagerock-variant is in, samen met melodieuze pop.

Eveneens in 2004 wordt de opborrelende underground-scene gesignaleerd van de micromusic of chip tunes, die in de punk-sfeer van do-it-yourself, nu gecombineerd met gratis downloaden van het Internet, muziek maakt via softwareprogramma's die de bliep-geluiden van de Game Boy gebruiken/vervormen (zo tot gitaareffecten, die ook live kunnen gebracht worden, al is een live-optreden natuurlijk voorgeprogrammeerd). De Game Boy is een spelcomputer uit de jaren tachtig met een 8-bit soundchip, op de markt gebracht door Nintendo, die dit nieuwe gebruik van zijn sounds als illegaal aanziet. Micromusic wijst op de techniek, niet op genres of stijlen: alles is mogelijk. [www.lo-bat.be](http://www.lo-bat.be); [www.littlesounddj.com](http://www.littlesounddj.com) )

Anno 2005 dringt reggaeton door tot Europa. Het Latijns-Amerikaanse genre betreft Panamese rootsmuziek die overgewaaid is naar Puerto Rico en dan vermengd is met Spaanse hiphop, salsa en

dancehall-reggae. Vooral bekend is het heupwiegend dansgedrag van de dames, die voor de geslachtsdelen van de man op zijn hondjes de heupen schudden en door de benen zakken.

Anno 2006 duikt de term shoegazer-rock op voor gelaagde muziek met enige pretenties, waarbij de muzikanten onbeweeglijk op het podium staan, de blik gericht naar de schoenpunten. En met punk-'n-rammelrock wordt bedoeld: morsige DIY-muziek met een minimale beheersing van de instrumenten.

Voor de muziek van bands als The Futurheads, Bloc Party en Franz Ferdinand, die de mosterd zouden gehaald hebben bij de dan opnieuw optredende Gang of Four (eind jaren zeventig-begin jaren tachtig, Leeds, combinatie van funk en punk) wordt in 2005 de term neopunkfunk geïntroduceerd. Voor andere die verwijzen naar de jaren tachtig postpunk of postnewwave ('post' is nu de trendy naam voor wat een paar jaar eerder 'nu' werd geheten).

In 2005 al opgemerkt, dringt een jaartje later dronemetal door (Sunn O))), zonder drums). Een drone is een harmonisch of monotoon effect waarbij een noot of een akkoord continu klinkt doorheen zowat het hele muziekstuk en eventueel leidt tot extase-ervaringen, in drone(metal)rock vaak gereduceerd tot een loeiharde geluidsstorm van gitaar-distortion en synthesizer-noise.

**Anno 2006 wordt voor de combinatie van concrete (speelgoed)geluiden en electronica de term toytronica of plip-plop-hop bedacht (PSAPP). De nieuwe rage in Groot-Brittannië half 2006 wordt dubstep geheten (vertegenwoordiger: Various), een uitloper van de 2Step; dubstep heet een combinatie te zijn van Linton Kwesi Johnson of Jah Wobble (dub) en Massive Attack. Voor two- en dubstep vindt men ook de term broken beats.**

**In de loop van 2007 maakt (binnen de progrock) de term mathrock opgang, zo genoemd omwille van de wiskundige precisie waarmee de songs in elkaar worden gezet (typevoorbeeld: The Battles); Ook nog new rave als mix van punkfunk en rave (Shitdisco, die haastig geïmproviseerde concerten opzet zoals in de rave-tijd).**

Hopelijk biedt het bovenstaande genre-overzicht met de obligate terminologische labels enig houvast is het kluwen van kruisbestuivingen in de populaire muziek sinds de jaren vijftig van de twintigste eeuw. Labels bieden een houvast, maar zijn relatief. Hoe relatief blijkt uit het volgende verhaal. In februari 2003 verschijnt in de kranten een artikel over een revolutionaire nieuw muziekgenre van de postcommunistische generatie uit het oosten: 'Low battery, kortweg lowbat, is experimentele muziek uit de Russische en Oekraïense undergroundscene. Het is ontstaan in een verlaten kerncentrale op de Krim, onder festivalgangers die door de beruchte roebelcrisis van augustus 1998 waren gestrand: hun gettoblasters raakten uitgput en brachten langgerekte, vervormde klanken voort, terwijl de display 'low battery' aangaf. Exact een jaar later ... verschenen de eerste dj's die instant-lowbat-muziek produceerden met behulp van halflege batterijen en accu's.' Er wordt een eerste lowbat-festival aangekondigd in Nederland (De Morgen 15.2.2003) Het hele verhaal blijkt een verzinsel te zijn van een journalist, Frank Westerman: 'Wel, lowbat-muziek bestaat inmiddels echt. Dankzij het verhaal. Het concept is dus verzonnen... Aangezien ik nooit in die reactor ben geweest, heb ik met die gegevens voor mijn eigen plezier een fictief stuk gemaakt, als een soort gedachte-experiment... Andere media hebben erop ingespeeld zonder te weten dat het fake was... Alleen is lowbat zelf niet fake, want we hebben het zelf gemaakt. Het is verzonnen, maar geldt dat niet voor elk concept?' (De Morgen 17.2.2003)

## 15. Vlaamse pop

Tot zover een overzicht van het recente internationale populaire muziekgebeuren. Nu volgen nog enkele losse gegevens over de ontwikkeling van de populaire muziek in Vlaanderen over dezelfde periode. In het begin daarvan bestaat populaire muziek uit schlagers (met wortels in marsmuziek en

Duitse drink-, feestliederen, de wals en de Weense operette). Daarnaast uit het uit de traditionele volksmuziek gedegenereerde (?) levenslied (er op gericht emoties los te werken vaak door een van tragiek stijf staande vertelling), en uit zich aan hun Amerikaanse voorgangers spiegelende crooners of charmezangers (Jean Walter). Het Amerikaans alternatief voor de schlagers van de oudere generatie, rock 'n' roll, en zijn Britse variant, beat, is van zulkdanige overrompelende kracht dat in de jaren 50 en 60 slechts sporadisch een geslaagde Vlaamse variant op de nieuwe muziek van de jeugd kan genoteerd worden (Freddy Sunder in de jaren vijftig, The Pebbles in de jaren zestig). Vlaanderen zit in die tijd in de greep van de kleinkunst, aanvankelijk naar model van het Franse chanson (Kor van der Goten, Miel Cools) en later op zoek naar een aansluiting bij de Britse sciffle (Ferre Grignard), de Amerikaanse folksong (Miek en Roel) of het traditionele volkslied ('t Kliekske, Wannes Van de Velde). Het volkslied wordt tot dat ogenblik vaak nog slechts geïdentificeerd met heimat- en stapliederen.

Na 1970 maakt het image van de troebadoer met akoestische gitaar-baard-geribde broek-trui met rolkraag plaats voor dat van de rock-ster in een elektrische gitaar-lange haren-jeans-image: rock-musici met de 'betere tekst' of pop-kleinkunstenaars dringen zelfs door tot in de hit-parades (Kris De Bruyne, Raymond van het Groenewoud). Aanvankelijk echter kan de kleinkunst slechts de bovenlaag, een op ontwikkeling gesteld publiek, aanspreken.

De jongere generatie uit de lagere klassen heeft zich tot de angelsaksische muziek bekeerd of - en dit geldt vooral voor het vrouwelijk gedeelte van dit muziekpubliek - alle hoop voor een oplossing van de problemen in het tiener-leven gevestigd op schlagervedetten (Will Tura) die kampen om de titel 'Lievelling van de Vlaamse meisjes' en zich specialiseren in sentimentele balladen met de romantische melodie en de 'blauw-jouw-rijmen' (Paul Severs).

Maar daarnaast blijven natuurlijk de tot meezingen en meestampen uitnodigende liedjes van het 'tralala-hopsasa-type' voor de gepaste stemming in de traditionele Vlaamse manier van leute maken zorgen en blijven artiesten met het lach- en traan-concept van het levenslied succes oogsten (Eddy Wally).

Punk zal in Vlaanderen blijvend geassocieerd worden met The Kids. Het begin van de jaren tachtig laat een ware explosie zien, naar analogie met het Britse voorbeeld, van Belgenpop, vooral Vlaamse rock (Machines, Kreuners, Brassers, Siglo xx, Scabs). Maar de euforische sfeer wordt al vlug getemperd. Vlaamse rock, nederlandstalige teksten op rock-muziek blijft een uitdaging die slechts af en toe met succes wordt bekroond (Twee Belgen) .

Gezien de kleine markt in Vlaanderen wordt vaak alle heil verwacht van engelstalige popmuziek (Wallace Collection, Pebbles, TC Matic waren min of meer geslaagde voorbeelden) .

Eind jaren tachtig is er de New Beat, een voorloper van house en een (het enige) origineel Belgisch genre. House zal vele Vlaamse electronica-prutsers bekendheid geven tot in het buitenland, zowel qua impactvolle instrumentale producties als in de combinatie met (gezongen) pop-elementen (Technotronic, 2 Unlimited).

De lang door de openbare omroep verwaarloosde Vlaamse muziek krijgt een belangrijke impuls via het door VTM sinds 1989 gelanceerde Tien om te zien, dat een ware herleving van de Vlaamse muziek stimuleert, niet alleen van de bestaande vedetten, maar ook nieuwe Vlaamse vedetten lanceert (Clouseau). De rage van de boysbands levert Vlaanderens Get Ready!

De jaren negentig kondigen in Antwerpen een veelbelovende nieuwe generatie aan met dEUS en in Gent met Soulwax. In de tweede helft van de jaren negentig mogen we spreken van een heuse folkrevival (Lais), van Vlaamse rap (KIA, Hof van Commerce), van het Helmut-Lotti-goes-classic-fenomeen en het kinderpop-fenomeen (K3). Tussendoor doen Vlaamse pop- of rock-groepen verwoede én geslaagde pogingen (Soulsister, Vaya Con Dios, Axel Red, K's Choice, Hooverphonic, Lords of Acid) om buiten de landsgrenzen te breken.

**In 2005 zorgt Laura Lynn (Je hebt me 1000 maal belogen) in haar eentje voor een ware revival van de schlager/levenslied. Begin 2006 wordt zelfs in de Ethias-arena van Hasselt een tweedaags schlagerfestival georganiseerd.**

**Begonnen in 2005 is 2006 – ook het jaar van de dansrevival op tv - het jaar waarop de boom-bals doorbreken (genoemd naar een hangar aan de Boomstraat in Gent waar de eerste bals in 2001**

**zouden plaatsgevonden hebben). Een boombal is een fuif met live folkmuziek, die van start gaat met een dansinitiatie (wals, polka, ...) en eventueel gevolgd wordt door een soort jamsessie waarbij iedereen die een instrument heeft meegebracht muziek speelt. Op live volksmuziek worden volksdansen ingeoeffend en daarna gedanst, waarbij iedereen met iedereen danst en klassieke sociale categorieën zouden wegvallen: ieder dans met elkaar, oud en jong, snobs en alternatieven. Na het individualistische van de dans sinds de twist, zijn de boom-bals opnieuw een uiterst sociaal gebeuren en een zoektocht naar authenticiteit (in tegenstelling tot wat het kude gebeuren wordt geheten in megadiscotheken). Ze worden wel eens een tegengif voor de verzuring geheten. En in een poging om zich af te zetten tegen (rechtse) folklorisering, noemt de beweging zich zelfs anti-folkloristisch, waarmee bedoeld wordt dat aan traditionele muziekstijlen een hedendaagse draai gegeven wordt met jazz- en rock-invloeden. Deze discofolk wil niet geassocieerd worden met het geitenwollensokken-imagó van volksdansen. De herleving van het verleden, in relatie tot rockmuziek, wordt, wanneer het gaat over de USA, vertaald in Americana, en in het algemeen ook met weirdfolk(beweging).**

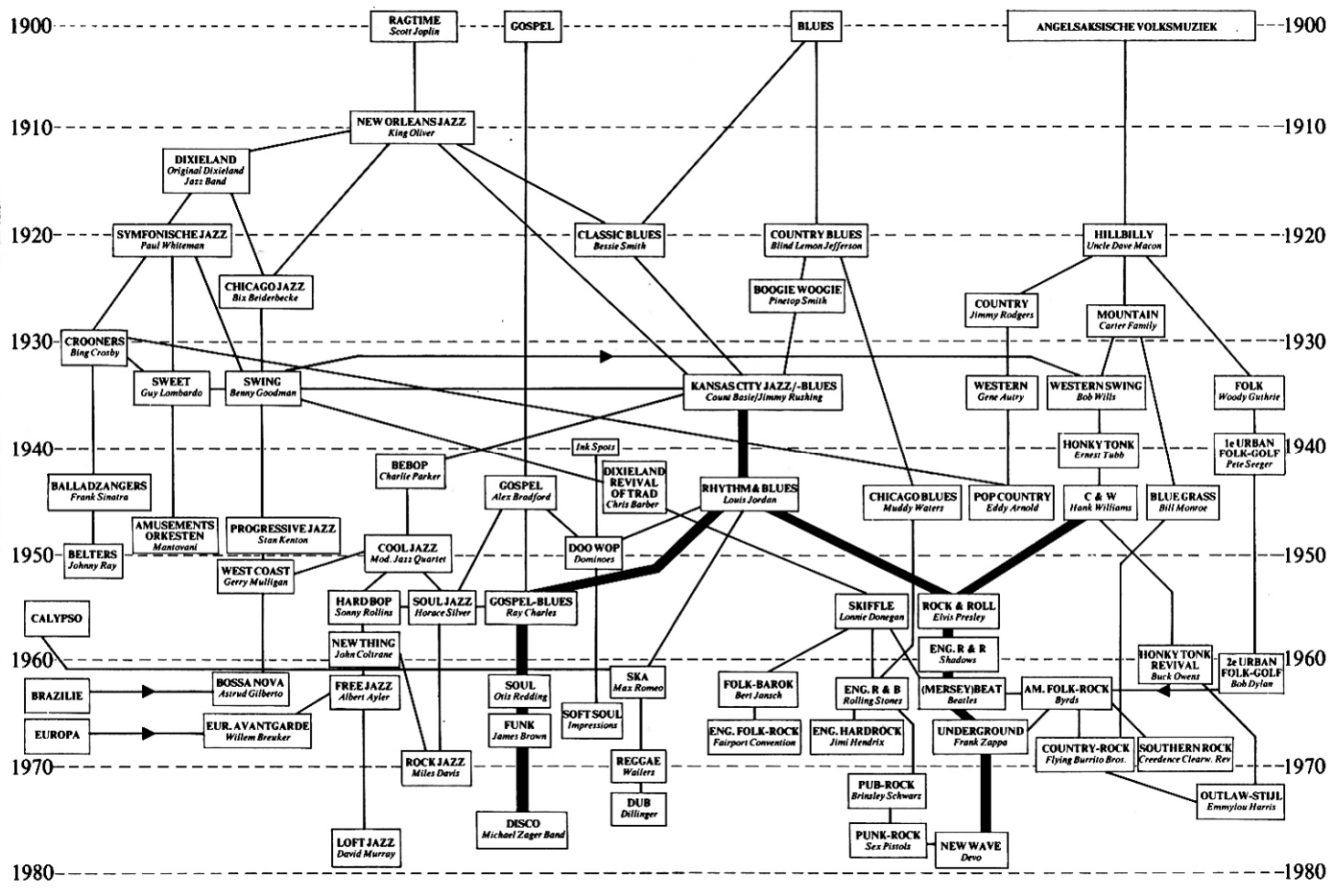
### **Rock is dood**

#### **Het Laatste Nieuws (22.9.2006):**

Het maakte van hem een multimiljonair, maar nu keert Sting zijn rug naar alles wat naar pop- en rockmuziek ruikt. In oktober brengt de 54-jarige Brit een album uit met liedjes die 400 jaar oud zijn, van de componist John Dowland. «Het is toch onzin dat we ervan uitgaan dat muziek in constante evolutie moet zijn, dat alles maar nieuwer en anders moet», verklaart Sting in een interview. «De werkelijkheid is dat pop dood is en rock op sterven ligt. We zitten in een eindeloze lus van hetzelfde.» Hedendaagse rockmuziek noemt Sting 'reactionair'. «Het draait tegenwoordig allemaal om computers. Dat is toch totaal oninteressant? We hebben onszelf veel te lang wijsgemaakt dat rockmuziek revolutionair is. Vergeet het. Rock is reactionair. Stravinsky, dat was pas een echte revolutionair. Die man maakte barokmuziek die iedereen destijds van zijn stoel deed vallen. Nu nog trouwens. Debussy van hetzelfde: zo geraffineerd, zo complex, zo sensueel. In de muziek van Dowland staat geen overbodige noot of effect. Da's wat anders dan de bombast van hedendaagse rockmuziek.»

#### **De Morgen (21.9.2006):**

"De popmuziek wordt almaar monotoner. Het einde is nabij." De uitspraak staat vandaag in het Duitse blad Stern, en komt van niemand minder dan Sting. Ooit was Sting het gezicht van The Police, een van de spannendste bands uit de rockgeschiedenis. Maar dat was toen. Sinds de band medio jaren tachtig splitte, maakt Sting soloplaten die - hoe zullen we het zeggen - ietwat rustiger klinken. Inmiddels is hij tot het besluit gekomen dat pop en rock "op sterven" liggen. "Er is geen vooruitgang meer in de popmuziek", zegt Sting. "We hebben veel te lang geloofd dat rock-'n-roll revolutionair was. Vergeet het, vrienden. Rock is dodelijk reactionair. Stravinsky, dat was een revolutionair!" Van Sting verschijnt over twee weken een cd met de vierhonderd jaar oude liederen van John Dowland. Sting schat het werk van Dowland veel hoger in dan wat vandaag wordt afgescheiden. "Dowlands muziek is complex en toch simpel. Ze implodeert, in plaats van te exploderen."



VAN WESTEN, H., REKONSTRUEERDE GESCHIEDENIS V.O. POPULAIRE MUZIEK



Voor verdere lectuur

<http://tagg.org/bib/BibXpln.htm> presenteert een uitgebreide bibliografie over popmuziek  
(<http://tagg.org>)

KEUNEN, G., Pop! Een halve eeuw beweging, Lannoo, Tielt, 477 blz.

LARKIN, C. (ed.), The encyclopedia of popular music, Macmillan/Muze, London, 1998.

STEENSMA, F. (ed.), Oor's popencyclopedie 2002, TTG, Amsterdam, 2002, 449 blz.

De afdeling 'populaire muziek' van de SBIB (K.U.Leuven), Van Evenstraat 2A, 3000 Leuven

Enkele suggesties voor websites over popmuziek

Voor Belgische pop en rock:

<http://belpop.com/> (soort Wikipedia voor Belgische bands: Belpopwiki)

<http://www.astro.ulg.ac.be/~royer/links/belbands.htm>

<http://www.netbeat.com>

<http://houbi.simplenet.com/belpop/> (Belgian Pop & Rock Archives)

Internationale databestanden:

<http://tagg.org/bib/BibXpln.htm> presenteert een uitgebreide bibliografie over popmuziek  
(<http://tagg.org>)

[http://www.history-of-rock.com/non\\_frames.htm](http://www.history-of-rock.com/non_frames.htm)

<http://www.rockart.nl> (Rock and Art Hall of Fame Holland)

[http://www.music.indiana.edu/music\\_resources/recind.html](http://www.music.indiana.edu/music_resources/recind.html) (labels, producers, studios)

<http://www.ubl.com> (The Ultimate Bandlist)

<http://ubl.artistdirect.com>

<http://www.tunes.com>

<http://www.allmusic.com> (diepgaand o.m. over muziekgenres)

<http://www.allmusic.org>

<http://www.alternativemusic.com>

<http://www.members.home.nl/altmusic>

<http://www.shoutweb.com>

<http://www.cddb.com/> (artiesten, albums, songs)

<http://www2.vinylvendors.com/vinylvendors/vinylvendor.html>

<http://www.musicsearch.com>

<http://www.emplive.com> (Experience Music Project: virtual museum of rock 'n' roll)

Naar genres:

<http://www.thebluehighway.com>

<http://www.blueslinks.tripod.com>

<http://nav.webring.yahoo.com/hub?ring=rocknrollring>

[http://www.absoluteauthority.com/Rock\\_Music](http://www.absoluteauthority.com/Rock_Music)  
<http://www.skaville.com>  
<http://www.punkpage.net/home.html>  
<http://www.punkrock.org/>  
<http://www.geocities.com/slykab/justdisco.html>  
<http://hem.passagen.se/discoguy/index2000.html>  
<http://shizm.com>  
<http://www.djrhythms.com/>  
<http://www.brunching.com/features/grunge.html>  
<http://hem.passagen.se/erlandhv/greenriver.html> (grunge)  
<http://members.nbc.com/doomguide/> (doom metal)  
<http://www.cse.ucsd.edu/users/bruss/Metal/Metal.html>  
<http://www.anus.com/metal/>  
<http://www.eurodancehits.com>  
<http://www.beatseek.com/> (techno)  
<http://niceup.com/> (reggae)  
[http://www.rapsearch.com/pages/Rap\\_and\\_HipHop/](http://www.rapsearch.com/pages/Rap_and_HipHop/)  
<http://www.hiphop-directory.com/>  
<http://www.hip-hop.com/>  
<http://kzsu.stanford.edu/eklein/> (industrial)  
<http://www.classical.net> (voor klassieke muziek; ga naar classical music links/ commercial links (labels))  
[www.klassieke-muziek.pagina.nl](http://www.klassieke-muziek.pagina.nl)  
<http://www.MongoMusic.com> en <http://www.launch.com> (play my launchcast station) zijn sites waarop ook suggesties worden gedaan voor beluistering/aankoop van verwante muziek.  
<http://www.di.fm/edmguide/edmguide.html> (voor dans)  
[www.metal-archives.com](http://www.metal-archives.com)  
[www.politicalsong.gcal.ac.uk](http://www.politicalsong.gcal.ac.uk)

## **EEN EIGENZINNIGE KIJK: MUZIEK OP HET GRENSGEBIED TUSSEN POP EN ART MUSIC**

Pink Floyd: Meddle (EMI)  
Mike Oldfield: Tubular Bells (Virgin)  
Yes: Tales from Topographic Oceans (WEA)  
Jon Anderson: Olias of Sunhillow (Atlantic)  
Pere Ubu: Datapanic in the Year Zero (Radar)  
PIL: Metal Box (Virgin)

Robert Wyatt: Rock Bottom (Virgin)  
Phil Manzanera: Vozero (Expression)  
Bruno Coulais: Le Peuple Migrateur (Virgin)  
Anja Garbarek : Smiling & Waving (Virgin)  
Brian Eno: Ambient 1, Music for Airports (Virgin)  
Brian Eno: No New York (Antilles)  
Brian Eno: Discreet Music (Obscure)

David Sylvian: Secrets of the Beehive (Virgin)  
David Sylvian: Camphor (Virgin)  
Robert Fripp: Exposure (EG)

Nicolas Lens: Flamma, Flamma (Sony)/Terra,Terra (BMG)/Orroré dell' Amore (Sony) – Le mystère des Voix Bulgares

Geoff Smith: Fifteen Wild December (Sony)  
David Byrne: The Forest (WB)  
Kronos Quartet: Pieces of Africa (Warner)  
Tan Dun: Bitter Love (Sony)  
Michael Nyman: The Piano (Virgin)  
Ennio Morricone: The Mission (Virgin)

Philip Glass, Music in the Shape of a Square (Stradivarius)  
Philip Glass, Music in Twelve Parts (Nonesuch)  
Philip Glass, Glassworks (Sony)  
Philip Glass: Satyagraha (CBS)  
Philip Glass: Akhanaten (CBS)  
Philip Glass: Low (Point Music) (David Bowie)  
Philip Glass: Heroes (Point Music) (David Bowie, Brian Eno)  
Polyrock  
Mike Oldfield: Platinum (North Star)  
The Who: Babba O Riley  
Nick Mason, met Carla Bley: Mineralist  
Soft Machine: We did it again  
Paul Simon: The late Great Johnny Ace  
Laurie Anderson: O Superman  
Glenn Branca: Lesson no. 1 (99)  
Mogwai  
Wim Mertens  
Minimalistix: Struggle for Pleasure

Lieven: Jus d'Orange (WEA)

## **MUZIEKVOORBEELDEN**

### **Ambient**

Brian Eno: Ambient 1, music for airports  
Aphex Twin: Analogue bubblebath 1  
The Orb: Orbilivion

### **New Age**

George Winston: Summer / Autumn / Forest  
Tangerin Dream: The blue years: the best of Tangerin Dream

### **Avant-garde**

Captain Beefheart: Trout mask replica  
The Residents: Eskimo  
Kraftwerk: Radio-activity  
Henry Cow: In praise of learning  
Can: All gates open  
Philip Glass: Music in twelve parts  
Wim Mertens: Best of Wim Mertens  
Glen Branca: Symphonie nr 001

### **Funk**

James Brown: Sex machine: the very best of James Brown  
Sly and the Family Stone: Dance to the music  
Rick James: Superfreak  
Commodores: Nightshift  
Earth Wind and Fire: The best of vol. 2 : Boogie wonderland

### **Fusion**

John McLaughlin: guitar music  
Larry Coryell: Jazz fusion

### **Gitaar USA**

R.E.M.: The best of  
U2: The Joshua tree  
Red Hot Chili Peppers: Out in L.A. / The essential  
Pearl Jam: Pearl Jam live  
Live: Secret Samadhi  
Beck: Mutations

### **Grunge**

Nirwana: In utero / Nevermind

### **Lo-fi**

Guided by voices: Vampire on Titus

### **Nieuwe Punk**

Green Day: Insomniac / Kerplunk  
Presidents of the USA: The Presidents ... / Pure frosting  
Offspring: Ignition / Americana

### **Noise**

Sonic Youth: Experimental jet set / Washing machine

### **Gothic**

Dressed in black, best of

New wave club class.x

**Hardrock (heavy metal)**

Guns n' Roses: Use your illusion

ZZ Top: Greatest hits

Pantera: Far beyond driven

**Deathmetal**

Blackend: the black metal compilation

**Hard core**

Rage against the machine: Evil empire

**Hip hop/rap**

The Sugar Hill Records Story (o.a. Sugar Hill Gang, Grandmaster Flash)

Hip hop don't stop 3

Krapoel in Axe: Zonder boe of ba!

**House/techno**

Chicago house 86-91

True people: the Detroit techno album

Tecnotronic: Pump up the jam

2 Unlimited: Hits unlimited / Maximum overdrive

The Prodigy: Music for a jilted generation

Laurent Garnier: (nieuwste CD? / Communications)

Ken Ishii: Reich remixed

In order to dance 6 (o.a. Ken Ishii)

**Gabber**

Thunderdome: the best of 98

**New Beat**

New Beat: take 1 (o.a. A Split Second)

Confetti's: C-day / The sound of C

**Industrial / Electronic body music**

Front 242: Live target

Einstürzende Neubauten: Strategies against architecture 2: a short history

**Jungle / Drum and bass (snelle 'intelligent' D&B)**

Drum and bass: the defining moment (o.a. Goldie, Ronie Size, DJ Krust)

Dubnology 2: Lost in bass (o.a. Underworld)

**Ragga(muffin)**

Just ragga vol. 6

**Triphop**

Massive Attack: singles 90-98

Massive Attack: Blue lines

Portishead: Dummy

Headz, a soundtrack of experimentel hip-hop jams

Ninja cuts, flexistentialism (o.a. Coldcut)

Future alliance of communication and technology 2 (o.a. (Josh Wink), Underworld)

Now that's what I call music : 32 : 40 top charts hits (Josh Wink ((maar ook Donna Summer, Coolio, Queen ...))

**Big beats of chemical beats (reactie op triphop = vertraagde hip hop)**

Chemical Brothers: Brothers gonna work it out / Dig your own hole

Brassic Beats volume 2

**Ska**

Ska archive (o.a. Skatalites, Selecter, Specials, Desmond Dekker)

**Wereldmuziek**

Sounds of Womad vol 1

Paul Simon: Graceland

Afro Celt Sound System: Volume 1: Sound magic

**Raï**

Raï, Raï

**Salsa**

The best of Fania All Stars

Irakere: From Havana with love

## Hitparade-muziek

### Zwarte muziek

- Gospel/spiritual/christian contemporary
- Landelijke blues/rhythm and blues
- Jazz
- Soul (Motown, Stax, Philadelphia)
- Funk
- Reggae, ska
- Zuid Amerikaanse ritmes (calypso, salsa)
- Rap/hip hop

### Blank

- Country and western
- Amerikaanse folk/protestsong
- Rock
  - Rock 'n' roll
  - Folk-rock/country rock
  - Symphonische rock/jazz rock/art rock
  - Hard (metal, trash)
  - Grunge/gitaarrock
- Pop (mainstream, MOR)
- Britse pop (van Beatles tot nu)
- Punk
- New wave
- Dansmuziek
  - Disco
  - Techno/house/new beat/electronische
  - Acid jazz

### World (algemeen: etnische mengvorm met westers)

### Achtergrond

- New age
- Ambient/ambient house

### Vlaams (Nederlandse/Franse/Duitse)

- Traditionele volksmuziek
- Levenslied
- Meezinger (Duits: schlager)
- Kleinkunst/protest (Frans: chanson)
- Vlaamse liedjeszangers/melo/ballade
- Vlaamse rock
  - Nederlandstalig
  - Engels
- Vlaamse pop (mengvorm met Amerikaanse, Britse pop)
  - Nederlandstalig
  - Engels

